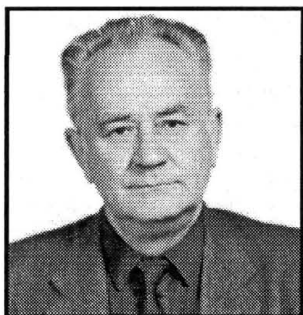

Balázs Mihály

1930. Nagybánhegyes – 1999. Budapest

Ők voltak a fényes szelek nemzedéke. Jöttek aprófalvakból, tanyákról, a szegénysorról, várakozó szemmel, hogy tudást szerezzenek és barátokat, mert egy új világot akartak építeni a romokon évszázados álmaik szerint. Bepótoltak nagy hátrányokat, dacoltak szegénységgel, küzdöttek előítéletek ellen. Nagy erő voltak, tiszta szándékú nemzedék, történelmünknek immár kitörölhetetlen cselekvői.

Ők voltak a megcsalatas nemzedéke. A hatalmas energiát és tiszta szándékokat számító és sanda politikai erők igyekeztek céljaikhoz csatasorba állítani.

Valódi céljaikat soha fel nem fedő politikusok számára ők mindig megbízhatatlannak maradtak, mert voltak gyökereik és – ahogyan skandálták – számukra nem térkép volt e táj, hanem otthon, haza, ahol élni s halni kell. Létezett számukra magasabb elkötelezettség.

Balázs Mihály már tanulmányai idején nyitott volt az új eszmék fogadására; de kritikus maradt nemzedékének tanuló-vitázó tagjaként. Életútját az határozta meg, hogy a sors ritka adományként olyan íráskészséggel áldotta meg, amely a valódi írástudók rangjára emelte, és ez önmaga számára is kiviláglott. Kettős szerelmeként pedig a magyar irodalom és a közoktatás szabta meg vonzalmainak terét. Életének érettebb korszakában ezt a kettőt össze is kapcsolta.

Rövid újságírói kezdetek után első komoly próbatétele a Köznevelés szerkesztése volt. Főszerkesztő nem lehetett akárki, hiszen a pedagógiai szaksajtó nagy múltja és hagyományai, Eötvös József rejtetten is jelenlévő szelleme szabta meg a mércét. Balázs Mihály pedig – a Néptanítók Lapjának késői olvasója és ismerője – tisztelettel és az értők szerénységével azonosult a hagyománnyal és Eötvös szellemével. Vallotta, hogy azóta sem gondoltak el különbet a magyar oktatásban, hogy ennek a lassan másfél évszázados eötvösi hagyománynak áramlatában szolgálni a közoktatást nem a múlt tisztelete miatt kell, hanem a korszerűség okán. Mert a régi a modern, ha értelemmel ültetjük át a mai élet kuszáltabb viszonyaiba.

A Közneveléstől az Oktatási Minisztériumba vitték, ahol közel egy évtizedet szolgált. Fárasztó évek voltak. Mesélte nekem egyszer, hogy innen magas posztokra kérték, de ő az Országos Pedagógiai Könyvtárat és Múzeumot választotta, hiszen Eötvös elgondolása szerint ezt az intézményt Trefort hívta életre, születése össze is kapcsolódott a Néptanítók Lapjával.

Főigazgatóként erősítette a múzeumot, a tudományos élet és az oktatás rangos személyiségeit kötötte az OPKM-hez kutatási programok, kiállítások szervezésé-

vel, az iskolákat ösztönözte múltjuk tiszteletére és önbecsülésük erősítésére például az iskolai értesítők kiadásának segítségével. A munkatársak személyiségét tiszteletben tartotta, erejéhez mérten segített személyes problémáik megoldásában. Mert hozzá fordultak, ő pedig megértéssel foglalkozott velük. Türelemmel kezelte a szakszervezetek okvetetlenkedéseit is, humánus és empátia párosult határozott vezetői stílusához. Ennek a korszaknak végén ismertem meg, és láttam: a nevelés-ügy ismert személyiségei jöttek hozzá mindenhonnan, hogy emberi problémáikban tanácsot kérjenek tőle. A kollégák, pályatársak tisztelete az igazi rang, az érdek nélküli megbecsülés és feltétlen bizalom.

Új helyén biztos eligazodást nyújtott számára a közoktatásban már megformálódott értékrendszere. Tudta, mi a fontos és mi nem az, melyek a feltétlenül követhető elvek. Ha egyszerűsítve, egyetlen mondatban szabad általánosítani álláspontját, nézeteit abban lehetne összefoglalni, hogy az oktatás mindent megelőz a társadalomban. Ilyen egyszerű, közhely is lehetne, mégsem az, mert ezt a kategorikus imperatívuszt sértik meg minduntalan. Nem is értette igazából azokat a nézeteiket, amelyek a pedagógia országos szakkönyvtárát nem a közoktatásban, hanem a könyvtárügyben képzelték el vagy összekeverték az iskolai könyvtárakat a közművelődési könyvtárakkal. Valljuk meg: a parciális gondolkodásnak ezek a folyamányai nem is érthetők, még csak nem is magyarázhatók. A könyvtárak és az oktatás viszonyát Comeniustól vezette le, akit egyébként más kérdésekben is úgy idézett, mintha személyes jóbarátja, ismerőse lenne. Talán az is volt, mert ki tudja, hogy a személyes vonzalom és barátság hidjai nem ívelik-e át az évszázadok időtartamát, ha a hidakat a szellemi rokonság teszi szilárd építménnyé?

A gyökerek keresése indította el irodalmi-pedagógiai kutatásait. Ennek során kereste a magyar írók indulásában, kialakulásában feltérképezhető, meghatározó okokat. Te, magyar író – kérdezte – honnan jöttél? Kik voltak tanáraid? Hol jártál iskolába? Hová értél el a magyar irodalomban, s ahová elértél, kik álltak utadon tanítók és tanárok segítő kezekkel, a talentum féltésével? Kik voltak pártfogóid a betűvetéstől a magyar irodalom megismertetéséig?

Négy kötettel gazdagította az irodalomtudományt. Munkája már témaválasztása, forrásainak kiválasztása miatt is a maradandó alkotások közé emelkedik.

Emberi vonásai közül még egy jellemmeghatározó jegyet említek. Hűséges volt. A távoli és közeli múlthoz, barátokhoz, szülőföldhöz, eszmékhez. Ezért volt megbízható és szilárd jellem. Talán érezte, hogy a mindennapi csapongások mélyén, a felszíni történések háttérében zajlanak a fontos folyamatok, és ezek áramlatahoz kell igazítani a hazát, benne az iskolákat, könyvtárakat és ezeknek az áramlatoknak partvidékéről kell választani társakat, barátokat, feleséget is.

Életének teljességéhez tartozik Éva asszony, hűséges társa, az őt követő, méltó feleség. És a család, két gyermek és négy unoka, akik erőt nyújtottak számára. Akiknek Balázs Mihály adta indulásuk forrásvidékét.

Horváth Tibor

Checkpoint®

A Checkpoint több mint három évtizede segíti a könyvtárak munkáját az állományok védelmében az egész világon.

A könyvtári állományok vesztesége a legtöbb esetben – az eszmei érték vesztesége miatt – sokkal nagyobb mint azt anyagi értelemben meg tudnánk fogalmazni. Ezért van szükség egy olyan megoldásra, mely ezeket a felbecsülhetetlen értékeket megóvjja.

Checkpoint Systems Hungary Kft.

1155 Budapest, Dembinszky u. 1.

Tel: 30 50 100

www.checkpointsystems.com

Elegáns, egyszerű, és az értéke megmarad!

